

**Előfizetési feltételek:**  
 Vidékre postán vagy helyben házhoz  
 (hordva).  
 Egeez evre 16 frt. Fél evre 8 frt.  
 Negyed evre 4 frt.  
**Egyes szám 6 krajczár.**  
**Hirdetmények díja:**  
 6-hasábos pelitsor egyszeri hirdetésnél 12,  
 kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.  
 A nyiltséri pelitsor 50 kr.  
 Helyegdíj külön 30 kr.  
 Hirdetmények elfogadtatnak a ki-  
 adóhivatalon kívül egyedül **Haasen-**  
**stein és Vogler** hirdetésfelvételi  
 hivatalában Budapest: Borostya-utca  
 3. sz. I. em. Bece: Wallischgasse 10. sz.  
 Prága: Graben 27.

# KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

**Szerkesztői iroda:**  
 Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.  
 A lap szellemi részét illető minden köz-  
 lemeny a szerkesztőséghez intézendő. —  
 Bermentelen levelek csak ismert e-  
 zektől fogadtatnak el. — Kéziratok nem  
 adatnak vissza.  
**Kiadóhivatal:**  
 Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-  
 tész József könyvnyomdai irodája)  
 hova a lap anyagi részét illető közle-  
 menyek (előfizetési penzek, hirdetmények  
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

## A helyzetről.

Budapest, márczius 9.

A kormány- és pártválság a döntő sta-  
 diumba lépén, amint egyfelől kötelességünknek  
 tartjuk olvasóinkat a tényekről és más lapokban  
 fölmerülő hírekről szakadatlan tudomásban tar-  
 tani, úgy másfelől, ép úgy kötelességünknek ismer-  
 jük tartózkodni mindenneműi konjekturák közlé-  
 sétől, melyeket az események a legközelebbi órá-  
 ban meghazudtolnának. A helyzet esomópontja  
 ma a főlsegnél van, ki a pártok vezéreinek és a  
 bizalmát bíró egyéb tekintélyes egyéniségek vé-  
 leményének meghallgatása után független elha-  
 tározásával fogja főlseggjogát gyakorolni.

A tények és hírek, melyeket részint lap tár-  
 saink, részint saját információjuk nyomán regis-  
 trálhatunk e következők:

Ó főlsege vasárnap reggel érkezett Budára;  
 az ő főlsege melletti miniszter b. Wenckheim már  
 szombaton; s így vasárnap a király, s az összes  
 kormány Budán együtt volt.

Szlávy min. elnök vasárnapon d. e. kétszer  
 fogadtatott király ő főlsege által. A 10 óraker  
 adott legf. audientia egy órán át tartott. A min.  
 elnök, ő főlsege parancsára, igen részletes jelen-  
 tést tett pártjaink helyzete, a 9-es bizottság tár-  
 gyalásairól, s a kormány lemondásának elfogadá-  
 sát kérve, egyszersmind kikérte ő főlsege további  
 rendelkezéseit.

Ó főlsege a jelen kormány lemondásának  
 elfogadása mellett nyilatkozván, mielőtt a jö-  
 vendő kormány alakítására nézve határozna,  
 szükségesnek látta a jobboldal, középpárt és bal-  
 közép néhány kiválóbb tagjának nézetét az or-  
 szág zilált helyzete fölött megkérdezni. E czélból  
 ő főlsege, az élje terjesztett névsorból, a követ-  
 kező urakat hívatta meg: b. Semmey Pál, Ghyezy  
 Kálmán, Bittó István; — Csengery Antal és  
 Tisza Kálmán.

Az említett urak a közölt sorrendben hivat-  
 tak meg ő főlsegehez. És pedig az első három  
 ma 10 s 1 óra között, Csengery és Tisza Kálmán  
 pedig holnap délelőtre.

A nevezettekkel, mint a „Pesti Napló“ írja  
 ő főlsege értekezni óhajt a politikai helyzet fölött  
 s így meghívattatásuk czélja nem az, hogy egyik  
 vagy másik a jövendő kabinet megalakításával  
 megbizassék.

Csengery Antal egyébiránt, mint sajnállattal  
 értesültünk nem tehet ezuttal eleget a királyi meg-  
 hívásnak, miután ágyban fekvő beteg.

A nevezett képviselőkön kívül ő főlsege még  
 ma délelőtt fogadta Simor János bíbornok  
 primást és Majláth György országbírot a  
 főrendiház elnökét is. Nincs tudomásunk róla,  
 vajjon e kihallgatások is bírtak-e politikai jel-  
 leggel.

A „Reform“ ezenkívül még arról értesül  
 hogy: a meghívandók számát a beavatott körök  
 tizenegyre teszik, ezek közt a főntebbiken kívül  
 Lónyay Menyhért gr., Horváth Boldizsár, Zichy  
 és Szapáry léköszönt miniszterek és Pulszky Fér-  
 encz képviselő. Mennyi igaz e névsorban, meg-  
 határozni képesek nem vagyunk.

A válság aligha dől el esitörtöknél előbb,  
 mert ez nap reggelre várják Budára Andrásyt.  
 Ezen utóbbi hírel egybehanganak a mi  
 saját értesüléseink is, melyek szerint Andrásy  
 gróf, kinél szerdán este, a már régebben előre  
 hirdett estély mindenestre meg fog tartatni,  
 csak esitörtöknön érkezik meg Bécsből, s e szerint  
 mintegy elhárítani iparkodik azon föltevést is,  
 hogy a válság eldöntésére bármí nemü közvetlen  
 befolyást gyakorolhatna.

Az „Ung. Corr.“ ma reggeli rendkívüli szá-  
 ma a következőkkel bőviti ki e híreket: Szlávy  
 kijelenté, hogy ő nem bírja ugyan a ház többsé-  
 gének bizalmát, de nem bírja az általa megneve-  
 zett parlamenti frakciók vezérei közül egy sem  
 egymagában e többséget,

Erre Szlávy megbízott, hívassa Semmeyt,  
 Bittót, Ghyezyt, Tiszát és Csengeryt ő főlsege-  
 hez, a három első hettón, a két utóbbit kedden  
 (minden egyesit különböző órákban) délelőtre.  
 Ezután az „Ung. Corr.“ a következőket  
 írja:

Ez authenticus hírekhez következő, képviselői  
 körökben tegnap elterjedve volt híreket kell  
 följegyeznünk:

A király állítólag a helyzet iránt kikérde-  
 zendő egyéniségek listájából Lónyay gróf nevét  
 törölte. Hogy ki állította össze ama listát, nem  
 mondták, s okunk van az egész dolgot tendentio-  
 sus koholmányoknak tekinteni.

Mások azt tudták jelenteni, hogy Pulszky  
 Ferencz is, noha ő nem vezére egyik töredéknek  
 sem, meghívott ő főlsegehez. Azonban e hír sem  
 bizonyult valósnak.

Vége jó forrásból közölhetjük, hogy mivel  
 előzetesen azt hitték, hogy ő főlsege rögtön meg-  
 fogja bizni Szlávyt új kormány alakításával, kész  
 volt már ez esetre következő lista: elnök Szlávy,  
 pénzügy Ghyezy, belügy Tisza, kereskedelem  
 Zichy, közlekedés Szapáry, honvédelem Szende  
 és igazságügy Szilágyi Dezső. Ez utóbbi candidatio  
 Csemeghy államtitkár lemondását vonta maga  
 után. Különbösen reklamszerűsége szembetűnő!

Ezekre nézve a „P. L.“ megjegyzi, hogy  
 mindezen kombinációk közül egyik-másik talán  
 valamikor megvalósulhat, de e perezből még va-  
 lamennyi minden tényleges alapot nélkülöz.

Az „Ung. Corr.“ mai esti számában a kö-  
 vetkező extra híreket olvassuk: Az általa ma  
 reggel közölt, és fennebb is olvasható miniszter-  
 lista Andrásy grófhhoz közelálló körökből származott.

Simor bíbornok határozott ellenzője a koalí-  
 tionak, s a mennyiben ő főlsege által a politikai  
 helyzet fölött is véleményadásra szólítottatott föl,  
 kétségtelenül egész másféle kombináció mellett  
 nyilatkozott, miután köztudomásu dolog, hogy a  
 klérus egészen már irányban keresi megnyugvá-  
 sát mint egyéb normalis gondolkozásu világi  
 halandók.

Végül a mai kihallgatásokról, melyek termé-  
 szetüknek fogva hírlapi megbeszélés tárgyai nem  
 lehetnek, csak annyit jelezhetünk, hogy azok  
 hosszabb ideig tartottak.

— **A kilenczes bizottság** ma d. e. 10 óraker ülést  
 tartott. Tudva van, hogy a bizottság legutóbbi ülésén  
 Széll Kálmán magára vállalta, hogy a bizottság által  
 ajánlott megtakarítások és bevételi többletek alapján  
 budgettervezetet készít. E nehéz munkát Széll már  
 szombat reggelre befejezte s az illető kimutatások va-  
 sárnap közöltettk a tagokkal. E fölött tárgyalta ma a  
 bizottság, s valószerű, hogy ez a 9-es bizottság utolsó-  
 előtti ülése. Utolsó az lesz, melyben a Széll Kálmán által  
 kidolgozandó jelentést hitelesítik.

— **A Székelyföld országgyűlési képviselői** egy  
 igen életrevaló terv megvalósításával foglalkoznak. Szán-  
 dékuk ugyanis a székelyföldön egy hitelegyletet, s minden  
 egyes székben egy-egy takarékpénztárt alapítani. E  
 czélból tegnap értekezletet is tartottak néhányan az or-  
 szágház egyik termében. Közlebből egy szélesbörű  
 gyűlést fognak összehívni, amely elé részletes program-  
 tervezet leend terjesztve. Mondanunk is fölösleges, hogy  
 a terv helyes megvalósítását melegen óhajtuk.

— **A főrendiház** ma délelőtre kitűzött ülését nem  
 tartotta meg s általában ülését elhalasztotta „bizonytalan  
 időkre“ más szókkal a kormányválság megoldásáig.

**Az egyesülő baloldali arnyafalok**, mint a „Hunnia“  
 írja, szombaton este tanácskoztak együtt. A tanácskozás  
 különben rövid ideig tartott s a korábbi megállapítás foly-  
 tán előterjesztett program egy szavazat kivételével egy-  
 hangulag elfogadtatott. A részletek kidolgozására Simo-  
 nyi, Moesáry, Csávolszky, Helfy, Madarász,  
 Szederkényi és Bartha tagokból álló bizottság  
 küldetett ki. Az értekezletet vidám lakoma követte,  
 melynek folyamán számos pohárköszöntő mondatot az  
 egyesült pártra, Kossuthra, a nemzetre, Simo-  
 nyira, Moesáryra stb.

— **Bellegarde gr.**, ő főlsege hadsegédének lemondá-  
 sa egy bécsi és egy pesti lapban összeköttetésbe hozta  
 azzal, hogy Bellegarde búrsei spekulatiókba boosát-  
 kozott, 700,000 forintot vesztett stb. Megemlítjük e  
 híreket, várva, hogy a hivatalos sajtó e tekintetben mint  
 nyilatkozik?

**Egyszéleskörben** elterjedt hír szerint, írja a „Hunnia“  
 Jókai M., és b. Simonyi L., ha Tisza tárczát vállal a balközép  
 főnmaradó elemeiből mérsékelt ellenzékét szándékoznak  
 alakítani, nehogy a Simonyi-Moesáry-féle most máf  
 számlig is jelentékeny új párt nyakára nőjön a koalíció-  
 nak az által, hogy Tisza jelenlegi pártjából még vagy  
 20—30 ember csatározik hozzá. Mily alapon és mily  
 programmal véli ezt Jókai meghiusíthatni: oly rebus  
 előtünk, melynek megfejtésére nem mi, de tán maga  
 — Bismarck sem lenne képes.

## Népfölkelés Ujpesten.

Ujpest tegnap d. u. fölöttébb sajnálatra méltó vé-  
 res jelenet színhelye volt. A nép föllázadt, fölgyjutotta  
 a község házat, több halál és sebesülési eset történt. A  
 szomorú esemény története — mint nekünk részletesen  
 elbeszéltek következő: Mihály Antal 40 frt adóval tar-  
 tozott, melyből 30 frtot az adóvégrehajtóknak megfizetett,  
 a hátralevő 10 frtot azonban nem tudván kifizetni halasz-  
 tást kért, mi megtagadtatván tőle, a bírót és jegyzőt he-  
 vesesen megtámadta, s emiatt Mihály a község házában pinz-  
 zéjébe zárattott. Másnap reggel azonban Mihályt börtöné-  
 ben halva találták. A község előjárói állították — s  
 ezt az ujpesti községi orvos láttelete is bizonyítja, —  
 hogy a szerencsétlen börtönében fölakasztotta magát, a  
 nép közt azonban ama borzasztó hír terjedt el, hogy  
 Mihályt a pinzében lelőtték, s ekként halt meg, s hogy  
 aztán a büntetett elütölköljék, a holt testet fölakasztották.  
 Az izgatottság e miatt nagy volt Ujpesten. A lázongás  
 azonban csak tegnap, a szerencsétlen ember temetése  
 alkalmával tört ki. Midőn ugyanis a menet kiért a tel-  
 metőbe és a hant a szerencsétlen emberre ráborult, a tö-  
 meg rátámadt a jelenvolt megyei esendbiztosra és a kis  
 bíróra, és kegyetlenül verték. Ezek bemenekültek a köz-  
 ségházhoz. A tömeg utánuk rohant és kifosztotta a köz-  
 ségházat. Erre a pandurok jelentek meg és lövéssel fé-  
 nyvegették a tömeget, ha el nem oszlik. Ez nem oszlott.  
 Ekkor egy pandur lött. Ez, a különben is böszült töme-  
 get támadásra készítette és felgyújtották a község házat,  
 honnan mindaddig nem mozdultak, míg hamuvá nem  
 égett. A pandurok lövésekkel védték magukat. Három  
 ember meghalt, két súlyosabban sebesült. Több egyén  
 eltűnt, köztük egy pandur.

A pandurok golyói egy asszonyt is halálosan talá-  
 tak, a ki csak mint szemlélő vett részt a mozgalomban.  
 A nép különben a jegyzőre (Beniczky) volt földühödvé.  
 Ezt lakásán rohanták meg, de szerencsére megtudott szök-  
 ni, a padlason át. Neje szintén csak úgy tudott menek-  
 ülni a nép dübe elől, hogy a kerteken át egyik megbíz-  
 ható ismerőséhez futott, kinél pórutába ültöködött  
 s ezen állötzetben menekült valamelyik fővárosi rokóna-  
 hoz. A bíró és jegyző öt óraker távirati uton kérék gyors  
 segélyt Budapestről, amíg azonban a térparancsnokság  
 kellő számú katonái erőt engedélyezett, s a katonaság föl-  
 készült két óra telt el, s így a 200 főből álló csapat élén  
 a csapatparancsnokkal, az alispánnal és Dulka Imre  
 megyei hivatalnokkal — csak esti 7 óraker indult Uj-  
 pest felé. Az utközben talált omnibuszokat mind el requi-  
 rálták, s akik a történeteket nem tudták, ugyancsak elbá-  
 multak, midőn a katonaság leszállította őket a kocsiokról,  
 melyeken aztán a brachium a lázongás színhelye felé el-  
 vágatott. A csapat parancsnok mellé adott polgári tiszt-  
 viselők rábírták ezt, hogy mielőtt bevonulnak Ujpestre  
 jelt adjanak magukról, hogy a néptömeg szétoszolhassék  
 s így az újabb vérontásnak eleje vétsessék. Ugy történt:  
 A gyalogság trombita és dobszóval vonult be Ujpestre, s  
 a nép nem is kísértette meg az ellenszegülést. Azonnal  
 elfogatások történtek, s a vizsgálat ma reggel már meg-  
 indítatott. A fennebbi adatokon kívül még arról is értesí-  
 tenek bennünket, hogy a nép azt követeli, miszerint a  
 szerencsétlen Mihály holttestét assák ki és törvé-  
 nyes vizsgálat ejtessék meg az iránt, vaj-  
 jön Mihály csakugyan öngyilkos volt-e?  
 Ha igaz, amint hogy csakugyan el van terjedve az ujpesti  
 nép közt, hogy Mihály a pandurok bántalmazása, illetőleg  
 a pinzében valólelkés következtében halt meg a törvényes  
 boncolást mindenestre meg kell ejteni, részint azért, hogy  
 eként a nép meggyőződjék tévedéséről, részint pedig,  
 hogy az egész tényállás minden részlete hitelesen földe-  
 tessék. A nép ezen, — lehet töves — föltevése bizonyos  
 fokig szelidítheti a bűnösökre kiszabandó büntetést, ha-  
 bár mindenestre szükséges, hogy a vizsgálati és büntető  
 eljárás szigorú legyen. A szigor azonban főleg az izga-  
 totk ellen követeljük; mert hogy ilyeneknek lenniök kel-  
 lett, kétségtelesen, amint hogy beszélük is, miszerint a gyil-  
 kosság híret többen azért koholták, hogy a jelenlegi köz-  
 ségi bírót megbuktassák.

*Használatra*

Az állítólagos öngyilkosságra vonatkozólag az „Ellenőr” mai esti lapjában „hiteles értesülés után” írja:

„Az adóvételre hivatott ellenjegyzés hentesmester, kit még mult csütörtökön megkötözve a község házára vittek őrizet végett, az elfogatás alkalmával szenvedett sérülései és később a községi szolga bántalmazása folytán meghalt. A községi szolga ezután ijedtében föl akasztotta a henteset, de a szombaton Koch szolgabíró jelenlétében végbement hivatalos boncolás konstatálta, hogy a halál már az akasztás előtt következett be.” — E sajnós ügyre természetesen, midőn a vizsgálat által megállapítandó tényállásról értesülünk, vissza fogunk térni.

### Öszinte szavak az erdélyi román sajtóról.

A napokban egy röpirat került kezembe, amelyet sző nélkül hagyni annál kevésbé lehet, mert a nemzeti-ségi vizsgálódás élének tompításán fáradozik a román szerző, ki az igazat bátran kimondja, ujjal mutat a baj kuffejére és megtérésre inti a román nemzeti-ségi igazgatókat.

Sokszor föl szólaltak a magyar lapok e tárgyban s figyelmeztették a tulheves román hírlapírókat arra, hogy: nem haladnak helyes irányban s az eszközöket is oly formán válogatják meg, mintha saját nemzetfeleiknek akarnának leg többet értani, mintha a cél elérhetősége nem is gondolnának; ime most román ember mondja meg nekik azt, hogy „a román sajtóban oly cikkek jelentek meg s oly kifejezések kaptak lábra, melyek bár soha se láttak volna napvilágot, mert ezek a nép javát nem mozdították elő s nem tettek szolgálatot a közügynek.” Vajon meghallják-e ezt a szót, amelyet nem reneget román intéz hozzájuk?

Amiket e férfi röpiratában elmond keserű igazságok, de ép azért sokszorosan hasznosak.

Évtizedek során figyelemmel kísérvén az erdélyi román sajtó működését, elfogultság nélkül mondhatom el azt, hogy legnagyobb részben a túlzó román hírlapírók rajongást és magyar gyűlöletet lehellő riadóit izgatták föl a kedélyeket, zavarták meg a testvéri egyetértést a Királyhágón túl lakó két fő-nemzetiség között.

Az abszolutizmus tíz éves tanfolyama a román is megtanította arra, hogy a vezér a déli báb kergetés, s hol kell a barátokat keresni, hol lehet a sebek orvoslátat bizon felalálni. Azonban a mint a sajtó bilincsei tágnak s a megyék termei megnyitultak, ismét előálltak azok, kiket a román röpiró is a „szájhősöknek” nevez, s kézzel-lábbal azon voltak, hogy ne csak az alkotmányosság hajnalát el-takarják, de a félig letűnt erőszak uralmát diéskörben mutassák fel a könnyelmű népség szeméi előtt.

Ha nem akarták a gyászos 1850—60-ig évtizedet vádakkal illetni, ezt még érteni lehetett, hisz a legtöbben e vezérek közül elmondhatók: quorum pars magna fui! Amde azzal tartoztak nemcsak a közhazának, de saját népüknek is, hogy ne csábítsák a tömeget megint azon utra, a melyen a német katonai uralom ép őket oly hamar, s oly gyökeresen és kézzelfoghatólag kiábrándította volt.

A tanulságokra mitse adtak, maguk se akartak kijózanodni s szintegy lelki kéjt látszott nyújtani nekik az, ha beszéddel és irással hadat folytathattak a magyar ellen, talán azért, mert ennek sikerült volt az alkotmányosság sorompóit ismét megnyitni, a közös elnyomatásnak végét szakítani. A szenvedély uralma alatt a higgadt tárgyilagosság szintegy száműzetett s a kik előbb csak a magyarra fentek nyelvüket, utóbb a román se kimélték, mihelyt valamelyikük mérsékletre intett; a román passivisták legjobb pennája a legérdemesebb román vezért se kimélté, ha ez lapjában taticája kárhözatos voltára figyelmeztette. Eleinte amaz volt a győztes, mert sokakat elkábított a nemzeti gyűlölet heve, s az ábrándozás ködképei; hanem utóvégre lejárt magát az a nagyhangú férfi, ki országot ígért vala, de nyegdetelket se adhatott a másébból: a félrevezetett nép is belátta, hogy aki összedugott kézzel keresi a nemzeti Kanaánt — pusztára talál, hol manna se hull az égből, s a husosfázékok is vajmi távol esnek.

Igy járt le napjainkig a protestatiók kora, midőn a vezérek személyes ambícióért küzdöttek a nemzeti ügy palástjába burkoltan; midőn hol politikai, hol dogmatikai hitvallásuk miatt anathemat szórtak egymásra, csak azt tartván maguk közt is igaznak, ki leginkább kivörös-lött mindnyájuk közül.

Egy idő óta esend van: azokkal a hatalmas tromfokkal mit se nyerhettek a passivisták s ez a mérséklet-föl fordítá vissza a túlzásra csábultakat is; ezért remélhető, hogy ma már a mérséklió hang is elhat hozzájuk, s a jó tanácsot szívükre is veszik.

Láthatták, hova vezetete a magyar haza egységének megtagadása, egy képzelt ország kutatása; láthatták, hogy a magyar gyűlölet nem lehet lépcső a román túlzók fölébbemelkedésére; tapasztalták, hogy a szájjal hazafiaszkodók nem a nép, de maguk érdekét tarták szem előtt, s a titkos tervezés és alattomos aktio hegye neveléses egeret szült, mely kárt ugyan tehet a zernesti papirmalmomban is, de a román nép malmára a vizet nem hajtotta, nem is hajthatja.

Szomorú tapasztalatok lehetnek ezek; ámde még van idejük a legszélre tévedteknek is az okulásra, mert való igaz, mit a román röpiró mond, hogy az erdélyi részekben a románok gyorsan szegényednek, nagyrészt a henyesség és iszákosság miatt.

Tehát ezek orvoslására kellene a passivista intelligentiának és lapjának agitálni s félbe hagyni azon tanok hirdetését, melyek az országkereséstől elvakultat arra taníták:

hadd roskadozni házaeckádat, im ott a sok kőház s palota!

Kis kertedet, szőlődet, keskeny barázdádat soha se műveld szorgalommal, im ott a nagy láb, maholnap osztályra kerül — mert te vagy a kétezer éves ősbirtokos!!!

A vityilló összedől, a fölzsabadult telekrészt más

mondja magának, s az ígért országa mégis messze, messze van!

Szegény nép! nem gondoltál arra, hogy á mitők voltak azok is, kiket korbáccsal ütött el a templom előcsarnokából az üdvözítő.

## Külföld.

Budapest, márczius 9.

Az angol parlament folyó hó 5-én, mint táviratilag már jelezve volt, minden ünneppélyesség, sőt trónbeszéd nélkül nyitott meg. A trónbeszéd akkor fog fölolvastatni, ha majd a képviselő miniszterek újból megfognak választatni illető választó-kerületeikben. A megnyitáson csak a kabinet azon tagjai voltak jelen, kik mint peerek, a felsőház tagjai, jelen volt továbbá a lord kancellár. A királynő rendelete, melyben elrendeli a kamara megnyitását, fölolvastatott mind a két házban. Cairns lord kijelenti, hogy az esküvétel után a parlament összehívásának indokai föl fognak olvastatni. Cairns lord erre az alsóházat elnökének megválasztására hitta föl. Az alsóház csakugyan az elnök megválasztásához látott, s Chaplin képviselő Brandot ajánlotta az elnökségre. Cavendish lord támogatta az indítványt, mire Brand egyhangulag képviselőházi elnökké választatott. Brand megköszönte a bizalmat s a ház lelkes éljenzésekkel üdvözölte őt. A kisebbség nevében Gladstone üdvözölte Brandot.

Az ellenzék ovatiószerű tüntetéssel fogadta Gladstone üdvözlő szavait, melyekkel a volt elnökminiszter Brand érdemeit magasztalta.

Az a shantikkal Wolsey tábornok, váratlan megrohanása után ismét összeszedvén magát, új alkudozásokba bocsátkozott. Wolsey nem vágatót ugyan el a partoktól, mint eleintén hirt volt, de annyi bizonyos, hogy hódító hadjáratát újból kellene kezdeni. Mivel pedig egy új expeditio ugyanazon eredményre vezetne, mint a legközelebbi Wolsey inkább alkudozásokhoz folyamodott. Az a shantik azonban a szerződéseket csakugy szokta megtartani, hogy azok védelmére folytonos brachium áll készen, ez okból Wolsey azon eszmét pendítette meg, hogy legjobb lenne az afrikai partvidéket egészen föladni. Ezen kérdés legközelebb az angol parlament elé fog terjesztetni.

A francia harminczas bizottság különös határozatot hozott. Delsol azon indítványát elfogadta, miszerint képviselővé csak azon választókerületben választható meg valaki, hol eszelekvő választási jogának gyakorlására jogosítva van. Ha ezen határozatot a kamara elfogadja, több kitűnő vezérszerepet vívó államférfi, mint Thiers, Gambetta, Casimir Perier stb. kénytelen lesz saját departementjában föllépni. Ezen megszorítás által a monarchisták alkalmasint azt akarják elérni, hogy legfőbb ellenéiket azon egyetlen helyen, hol fölléphetnek, teljes erővel támadhassák meg.

A madridi minisztertanácsban, melyben a legfőbb hatalom Serranora bízott, a kabinet néhány tagja állást foglalt a köztársaság mellett. E chengaray és Martos határozottan a köztársaság mellett szólalt föl; sőt maga Serrano is így nyilatkozott: „Csak a köztársasági végrehajtó hatalom elnökének címét veszem föl. Megígértem senor Castelarnek, hogy föntartom a köztársaságot. Castelar teremtette a rendet. Castelar köztársasága az, melynek élén állok.” — Sagasta ellenben nem mulasztotta el az alkalmat, hogy a köztársaság ellen nyilatkozzék, s kijelentette, hogy a köztársaság „agyrem.”

Don Carlos már készületeket tesz, hogy Bilbao bevételét után királyllyá koronázza magát. Kiszemelte diplomatiái karát is, mely Károly ő felségét lenne hivatva képviselni a külhatalmaknál, ha ugyan addig a köztársasági seregek meg nem boszulják magukat legközelebbi vereségük miatt, s Don Carlos álmait kissé meg nem zavarják.

## Különfélek.

Budapest, márczius 9.

(Hivatalos.) A király a buenos-ayresi főconsult, s az argentin köztársaságnál lévő ügyvezetőt, hoffenfelsi lovag Hoffer Miksa követési tanácsost, eddigi működésében való változatlan meghagyás mellett, Uruguay köztársaság kormányánál ügyvezetővé, a és és kir. közös legfőbb legfőbb számvevőszék Broitich Janos számtanésosi segédét számtanésossá, és Jenowein Lajos tiszteit, ugyanott, számtanésosi segédévé nevezte ki.

— **A vallás- és közoktatási miniszter** megengedte, hogy a budapesti m. kir. tudományegyetemi régi könyvtári épületbe befelezve volt, illetőleg annak udvarán elhelyezett műregiségek: egy fölirat nélküli római dombormű; a békásmegyéri római ara és három darab, I. Mátyás király idejéből való márványemlék végleg a m. nemz. muzeum tulajdonába menjenek át, s érettök a m. nemz. muzeum könyvtárából a budai Chronica 1473-ik évből nyomatott kettőse, s a Constitutiones Inelyti Regni Hungariae doublettje és Bornemisza Péter predicatiói 1. 2. és 3. kötetének kettőse adassék cserében a budapesti m. kir. tudományegyetemi könyvtárnok.

— **Nevváltoztatások** Derevjánka István. rahonezai tanító nevéét „Popovics”-ra, Krausz Jenő budapesti lakos „Szigeti”-re, Deutsch Antal budapesti lakos „Némethy”-re, Mrazek Mihály pápai lakos „Lugosi”-ra változtatta át.

— **A honvédmeház bizottsága** a következő fölívást intézte az ország összes honvédegyleteihez, városi és községi előjáróságokhoz: Miután legközelebbi fölívásunk nyomán a haza lelkes fiainak, ugy a vidéki honvédegyletek, városok, községek és egyes társulatok eddigi áldozatkészsége által a honvédmeház alapja részint évenkénti ajánlatok, részint készpénzbeli adakozások folytán oly mérvben szaporodott, hogy az ezek alapján újabb eddig már fölvetett teljesen rokkant honvédeken fölül még tíz rokkant honvédek fölvétele lehetővé vált;

— ennél fogva fölívhatnak a haza összes honvédegyletei, ugy a városi és községi előjáróságok, hogy a kebelükben létező s a honvédegyletek által tettleg igazolt azon rokkant honvédeknek neveit és igazoló okmányait, kik teljesen rokkantak és így végképen munkaképtelenek, a honvédmeház bizottmányának (Pesten nemzeti lovarda épület) beküldeni sziveskedjenek, mert fájdalom! vannak ugyan az eddigi jelentkezők között is számosan, kik valóban sanyaru és szánandó állapotban kénytelenek öreg napjaikat tengetni, de a bizottmány mindenekelőtt azoknak fölvetelét határozta el, kik teljesen nyomorékok, vagyis világtalanság és bénaság miatt egyedül koldulással tartják föl éltüket; — az ép tagu rokkantak fölvétele csakis ezeknek nem létében válik lehetségessé. Azon lelkesedés, melylyel e hazának egyesei és testületei, daczára a jelenlegi nyomorúság körülményeknek, — ezen nemes és szent ügyet az újabb időben eddig fölkarolták, azon édes reménnyel kecsgették a bizottmányt, hogy azok is, kik még eddig nem tehetők, hozzájárulandnak ezen nem csupán hazafiúi, de egyszersmind emberiségi tekintetben is szent ügyhöz, és ez által elérhetend azt, hogy az 1848—49-iki számos rokkant honvéd bajtársak közül legalább nyoleczvonal, — mint a mennyit a menház befogadhat, — megmenthet a teljes nyomor, koldulás, vagy talán éhenhalástól. Adja a magyarok istene, hogy legalább ezt elérhessük!\*

— **Az írók és művészek** \*) f. hó 18-án tartandó rendkívüli estélye fölöttébb érdekes lesz. Jókai „Holt költő kedvese” című költeményét Jókaié fogja elszavalni; ugyan e költeményhez Liszt zenét irt; ezt és egy hosszabb klasszikus zenedarabot Liszt fogja eljátszani. — A műsorra föl van továbbá véve Erkel „Brankovics”-ának egy magándala, öt cello- és zongora-kísérettel. A dalt Odry Lehel éneklí, a zongorakísérettel, hir szerint, maga Erkel fogja elvállalni. Az előadásokra közös vasora, s esetleg táncz következik. Az írók és művészek e rendkívüli estélyen a tagok is csak belépti díj mellett jelenhetnek meg. A belépti díj azonban számukra csak két forint, míg a nem tagok öt forintot fizetnek. A társaság igazgatósága ezuttal arról értesíti a tagokat, hogy az előbb kiadott állandó és tagsági jegyek jövőre érvénytelenek s az újak szétküldése már megkezdett. Akik e hó 10-dikeig meg nem kapnák tagsági jegyeiket, a társaság helyiségeiben (országút 28. sz.) délután 2—3 óra közt mindig átvehetik. Kértenek a társaság tagjai egyuttal arra is, hogy a rendkívüli estélyre szóló jegyek iránt mielőbb rendelkezni sziveskedjenek. Előjegyzéseket Aigner Lajos könyvkereskedése fogad el.

— **Fölhívás** a „Nőképző-egylet” javára Schrecker Ignác, udvari fényképész által kiadandó, a „tombolán” közreműködött jelmezes hölgyek dísz albumára. E jelmezes hölgyek albuma, mely már ápril hóban meg fog jelenni, méltán nevezhető pompás díszalbumnak; kiállításánál semmi fáradság nem kiméltetik, hogy minél nagyszerűbben és jutányosabban lehessen a nyilvánosság elé bocsátani. Kétféle, egyenlően díszes kiadásban fog megjelenni, ötven és huszonöt képpel. A gyűjteményt majdnem száz jelmezes kabinet-fénykép közül lehet mindenkinek tetszése szerint összeválogatni Schrecker Ignác udvari fényképész műtermében, Erzsébet-tér 9. szám. Előfizetési ára ez albummal 50 képpel 60 frt, 25 képpel 35 frt. Miután fölülleges példányok nem készíthetők, fölkerjük mindazokat, kiket e műtárgy érdekel, mely minden salon-asztal díszét képezheti, sziveskedjenek e hó végeig alólirt választmányi tagoknál előfizetni. Gr. Teleki Sándorné, nőképző-egyleti alelnök, szervizta 2 sz. Hentaller-Batta, Szilárd, egyf. jegyző, zöldfa-utca 41 sz. Beniczky Ödön, kerepesi-ut 64 sz. Geppert-Lázár Antónia, Buda, Klusemann ház. Harsányi Ignác, nádor utca 14 sz.

— **Egy járásbíró stýlusa.** Szatmáry Kálmán járásbíró a következő kéregetési engedélyt állította ki a sárosmegyei tíz károsultak számára: „327. szám. Engedély. Miután Welba János és Bug Andreas Jurkovola helységbeli sárosmegyei lakosai bocsételes viszeletű szegény emberek, folyó évben a tíz veszély miatt Iskola épülettel vannak károsítva, a helységbeli garkák, Iskola és magoké épületre, fölépítésre a belső miniszterium november 15-én 13454. szám alatt annak javukért, könyörödomány szedése után engedély egy évi határidőt megengedélyeztetí azaz 20. november 1873. 20. november 1774. ki-tározott. — Sziveskedjenek semmi háborozás nélkül őket mindenütt elbocsátani. — Szatmáry Kálmán járásbíró.”

— **Megtalált hulla.** A m. é. nov. 15-én Fehértemplomból nyom nélkül eltűnt Markó Ádám hulláját — mint a „Temesv. Ztg.” írja — a Divics közelében levő erdőben vadászok megtalálták. A hulla már nagy mérvű rothadásnak indult; s ezen kívül a vadállatok is megrongálták. Az orvosi látlet megállapította, hogy Markó Ádám on gyilkosság következtét el. A gyilkosok kutatása megkezdett. A szerencsétlen számos tagból álló családott hagyott hátra.

— **A nemzeti színház** játérendje következő: holnap, márczius 10-én „Ördög Róbert,” 11-én „Gauthier Margit,” 12-én „Szevillai borbély,” 13-án „Romeo és Julia,” (Szigligeti Ferike k. a. bemutatásával Julia szerepében), 14-én „Tannhäuser,” 15-én „A székely földön.” — A jövő hétre kitzűvek: 16-án „Benoiton család,” Szigeti Jolán k. a. bemutatásával, 17-én „Proféta,” 18-án a „Csók,” 19-én „Hamlet” opera, 20-án „Valéria,” 21-én „Don Juan,” 22-én „A betyár kendője.” — Molière „Nők iskolájának” színerhozatala e hó 25-ére van kitzűve. — **A budai játérend:** 11-én „Kénytelen házasság” és „Apát keres,” 12-én „Uj világ,” 14-én „Sakk a királynak,” 15-én „Eszter és Dávid” és „Reggeli előtt,” 16-dikán „Büvös vadász,” 18-dikán „Huszár-csiny,” 19-én „Benoiton család,” 20-án a „Csók,” 22-dikén „Sardou” „Csapodár”-ja.

— **Rövid hírek.** Pór Imre jó ivóvizet fődözött föl az ó-budai löportorony körül, hol 15 fősárból is bugyog. Ez a víz 18 fok melegségi ugyan, de igen könnyen lehitethető, a gypsrészek leválnak, a natron pedig ellilik belőle. Ez állítása behizonyításul a vízvezeték-bizottságának

\*) Terhiany miatt késétt.

ülésében két üveggel mutatott be e vízből, melyet szeptemberben merített és azóta lakásán lepecsételve őrizett. Megkóstolták a vizet, és csakugyan kitűnőnek bizonyult. — Az osztrák dunagőzhajózási társaság megtesz minden előkészületet arra, hogy mielőtt a most igen alacsony vízállás megengedi, a hajózás Budapest és Bécs között azonnal megindulhasson. Az idén is minden nap két hajó fog közlekedni, és pedig a közönséges utazóhajó este 6 órakor, a gyorshajó pedig Budapestről éjfél táján; Bécsből pedig reggel 8 és fél órakor fog elindulni. Ugyazint szó van arról is, hogy Budapest és Új-Szóny között naponta két hajó fog közlekedni — Ráth Károly főpolgármestert azon csapás érte, hogy anyósa öv. Szalazárné mult éjjel meghalt. — Horváth Döme országgyűlési képviselő, a kecskeméti kegyesrendi főgymnasiumnak 200 forintot adományozott, mely összegnek évi jövedelme egy kecskeméti születésű szegény tanuló fölségélyezésére lesz fordítandó. — A szent István-társulat jövő esztendőben délután 4 órakor választmányi ülést tart. — Márczius 15-én a tudomány- és műegyetemi olvasó kör ünnepélyes kivonulást rendez a 9 vértanú és Bathányi sirjához. — Indulás az egyetemi épületből délelőtt 10 órakor. — A munkásoknak tegnap a Belezna-kertben tartani szándékolt gyűlését Taisz Elek főkapitány szétosztatta; 1—1500 munkás volt jelen, kik a szétosztás után kijelentették, hogy márczius 15-én tízezeren fognak megjelenni. — „Az országos magyar kereskedő szövetség alapszabályzatjavaslata” beküldetett szerkesztőségünkhez. Kidolgozta Fromm Antal, ügynök.

#### (Főolvasások az ipar-múzeum javára.)

A magyar múzeum pénztáralapjának növesztésére tartott főolvasások harmadik sora tegnap vasárnap volt a nemzeti múzeum dísztermében. Sajnálatosul kell konstatálnunk, hogy ez érdekes főolvasások korántsem örvendenek oly látogatottságnak, mint minőt a leendő ipar-múzeum, s így iparunk fejlődésének minden őszinté barátja megkívánna. Tegnap is csak igen gyér volt a hallgatóság, mely különben a főváros legelőkelőbb köreiben képviselőit is foglalta magában. A főolvasások három órakor kezdődtek, s először Mudrony Pál értekezett „a műiparról, mint nemzeti főmaradásunk egy főtenyezőjéről.” Értekezése kifejtette a műipar fontosságát különösen ránk magyarokra nézve, kik, a bennünket elsőprésszel fenyegető külföldi gyáripar ellen hiába iparkodunk versenyezni vagy küzdeni, mert ott a szám, a nemzeti erő túlvomosságát a győzelem. A műipar azonban a műizlésen alapulván, s ebből meritvén táplálékot, itt a legkisebb nemzetek is bátran a küzdelemre léphetnek. De szükséges is ez különösen a csekélyebb számú népekre nézve, hogy közgazdaságilag számítsanak valamit, és az újkorban el ne elnyesszenek. Azon kérdésre, vajon van-e a magyar nemzethez elég erő, képesség, izlés, művészi érzék s ügyessége a műiparnak ily magas fokra való emelése iránt, értekezése bizást s határozottan igennel mer felhívni. Anyag — ugymond — van elég, csak föl kell dolgozni, s a közgazdasági nyereség a miénk lesz.

E célra, vagy legalább e célra könnyebb elérésére lesz hivatva a magyar ipar-múzeum, mely az eszme csirjából már az alakulás, a megtestesülés stádiumába lép. Hogy milyen mélyreható befolyása van az ilyen intézeteknek, arra nézve például idéztett a bécsi és szepetvári ipar-múzeum, mely két intézetnek sikerült kevés idő alatt az illető államok egész műiparát úgy szolván átalakítani. — Mudrony főolvasása után, mely általános tetszéssel találkozott, Henszlmann Imre tudósunk értekezett a „fibulák”-ról. A fibula ama füzőtű-féle készület, mely külső pipere végét és azon ezlra szolgált a régi századokban, hogy a férfiféltőt két végét összesatolja fönt a mell előtt, körülbelül, mit ma brochenak neveznek. Értekezése az egyes magyar fibulafajokat igen tüzetesen ismertette, s főolvasása annál érdekesebb volt, mert azt az illető tárgyak fölmutatása által szemléltetéssel is tudta tenni. Nemzeti múzeumunk számos s részben nagy becsesel bíró ily fibuláknak csatoltnak van birtokában, melyek között leghíresebb az, mely a párisi világgkiállításán 1867-ben is föltűntet okozván, egyszersmind tudományos vitának is szolgált tárgyul, a mennyiben némely túlszupulós külföldi régész rá akarta bizonyítani, hogy csak újabbskori hamisítás, minek azóta ellenkezője derített ki.

Henszlmann ezután az egyes fajokat részletezte, mint a függő ágy alaku fibulákat a tekeres-esiga s más alakukat st.

A közönség általános elégedettséggel távozott e két főolvasás után.

**Nemzeti színház.** Kedd, márczius 10. „Ördög Róbert”. Opera 5 fölvonásban.

### Magyar tudományos akadémia.

(Márczius 9-én.)

Az akadémia második osztályának mai ülésén két igen érdekes értekezés olvastott föl. Az egyikét Rómer Flóris tartotta, a másikat Frankl Vilmos. Kár, hogy az ülésen feltűnő csekély közönség jelent meg.

Rómer ma ismét a nemzeti múzeum római régiségeiről értekezett. Ez volt a tárgyról második értekezése. Mai felolvasásában mindenkéül ama gazdagodását részletezte nemzeti múzeumunknak, melyet az 1848-tól fogva maig fölmutathat. Fülemlíti az egyes adakozók között a váci püspököt, dr. Hajnald Lajos kalocsai érseket, Kovách Zsigmond pécsi püspököt, s azután a világiak részéről Jankovichékat, gr. Eszterházyt stb. Nagy érdeme van a múzeumnak római régiségei körül az első dunagőzhajózási társulatnak is, mely nemcsak az obudai ósrómai fűrdő klasszikus s a legnagyobb részletességgel fölvevett alaprajzát ajándékozta országos intézetünknek, hanem az összes régiség tárgyakat s eszközöket is minden díj nélkül szállítá. A mi a rendezés illeti, 1861-ig e téren kevés tétetett. Akkor hitva egybe a király azon bizottságot, mely e célra működni hivatva volt, mely munkálkodá-

sának eredménye azonban csak 1865-ben vált kézzelfoghatóvá. Ezentul a rendezés ügye tetemesen előre haladt, 1869-ben végre az összes régiségtár teljesen rendszerezve és rendezve volt. Mindazonáltal a régiségi tárgyak azóta is folyvást oly váratlan mérvben szaporodnak, hogy e körülmény, a mely örvendetes a nemzeti intézet-főlvirágzásának szempontjából, ép oly zavarólag kezd ujabbban hatni a régi rend és rendszer föntartására. Ami a régiségtár jelenlegi gazdagságát illeti, értekezése fölemlíti azon ténny, hogy míg 1818-ban még csak 78 darab képezte az összes római régiségi gyűjteményt, 1866-ban e szám már 333-ra nőtt. Még föltűnőbb azonban ama majdnem rohamos szaporodás, mely e tekintetben az 1866-ik évtől maig mutatkozik, midőn az utóbb említett szám már 1633 különféle római nagyobb régiségre rug. S e számba nincs belevonva az a tömredék apró tárgy és eszköz, mely szintén a római korból maradt reánk és szemléltető a múzeumban. Anyag van tehát elég, úgy hogy a külföldi tudósok maguk bevallják, hogy e tekintetben a magyar nemzeti múzeum sok, régi műveltséggel bíró nemzetét fölmutulja. Máskép áll azonban a dolog az anyag földolgozására nézve, s itt szegényünknek kell bevallanunk — mondja Rómer, — hogy nemzeti múzeumunk kincseinek hírét nem mi, hanem a köztünk itt járt híres külföldi tudósok állapították meg a világ előtt. Égy Despardius és egy Mommsen több szolgálatot nyújtott ez irányban nekünk, mint honi írónk együttvéve. Rómer ezután azon kitűnő, nagyszabású munkát mutatja be, melyet Desjardins francia tudós nemzeti múzeumunk római régiségeiről irt francia nyelven a magyar közzét. miniszter megbízásából, s mely nemcsak a ugyancsak Rómer Flóris magyar fordításában is meg fog jelenni. Végre nagy dicsőretekkel emlékszik meg értekezése Mommsen legújabb munkájáról „corpus inscriptionum latinarum” s melyben a kitűnő tudós a mi római régiségeinket is részletességgel tárgyalja.

Ezután Frank Vilmos értekezése következett; „magyar tanítókról és tanárokról a bécsi egyetemen a 14-ik és 15-ik században.

A mondott századokban magyar honfiaink nemesak tekintélyes számmal szerepelnek az egyetemi évkönyvek kimutatásai szerint — az egyetemi hallgatók között, hanem a tanároknak tetemes része is a mi nemzetségünk-ből állítható össze 115 év lefolyása alatt nem kevesebb mint 90 magyar származású tanár hirdette Bécsben a tudomány és a vallás ígét. Rendkívül érdekesek voltak azon összehasonlítások, melyeket Frankl ki először mutatta át a magyar tudósok közt ez egyetemi évkönyveket — a tanárok és tanítók szétosztására vonatkozólag tett hazánk egyes vidékeire és városaira nézve. — Így legtöbb tanárt adott Buda, azután Székes-Fehérvár, Pest és Kolozsvár. Sokszor a legjelenteklenebb helységek szerepelnek. Különös e mellett, hogy a magyar tanárok közül csak egy-egy érte el a rektorátus és az illető kari dékánai méltóságokat.

Ezután még b. Nyáry Albert olvasott föl egy értekezést Kallós Lajostól: „a kamat történetéhez,” melyben szerző behozonyitani igyekszik, hogy jobb a kamatláb törvényes megszorítása az ezen kívül beálló számos közgazdasági bajnál.

Végre az archaeologiai bizottság indítványára elhatározott, hogy Lyubics Simon, zágrábi múzeum igazgató bolgár-szerb numizmatikai munkáját az akadémia 1000 forintig segélyezdi.

### Táviratok.

**Bécs,** márczius 8. A budget-bizottság elfogadta a pénzügyi törvényt, valamint Herbst előadó jelentését az egész állami költségvetésről. A budget-bizottság kimutatásai szerint töröltet a kiadásokból 4.277.000 frt, fölemeltettek a bevételek 466.000 forinttal. Összes kiadás 383.082.000 forint. — A budget-törvénybe fölvetett azon határozat, hogy az insbrucki theologiai tanintézetre megszavazott összegből csak augusztusi szabad az illetményeket fizetni, valamint hogy a lembergi politechnikumra megszavazott összeg csak akkor fizendő ki, ha ez intézetre nézve is a törvényhozási jog a birodalomra ruháztatik, mint ez a többi tartományokban már fönförög. Az oktatás ügyér mindkét határozat fölvetélet ellenzte.

**Bécs,** márczius 9. Skoda, a hírneves tanár, súlyosan megbetegedett. — A Scheu által összehitt munkágyűlést tegnap a kormánybiztos, mivel az elnökválasztásnál zavargás támadt — fölsozlatta.

### Közgazdaság.

Budapest, márczius 9.

**Az arad-temesvári vasut** mult évi mérlege szerint, melyet az igazgatótanács már elkészített, az üzleti költségek levonása után 34.000 forint tiszta nyereséget mutatott föl, s így az állam biztosítékot 200.000 forint veszi igénybe. A közgyűlés april 18-ra van összehiva.

**Az Oroszországgal kötendő vám és kereskedelmi szerződés** tárgyában a „N. fr. Presse” szerint ujjal meg fognak tétetni a kísérletek. Azonban, ha igaz a nevezett lap azon híre, hogy az új kereskedelmi szerződés inkább csak a vámkezelés, semmint a tarifák tárgyában fog reformokat adni: nem nagy oka van öröme a magyar termelőeknek, mert a magyar bor csakugyan nem fog a jelen magas tarifák mellett semmi módon sem utat találni Oroszországba. Pedig ép ez volna az életkérdés.

**A főváros** 1874. évi közöltség előirányzata a tanácsnak történt bemutatás szerint összegezte ez: A szükséglet 5.600.000 frttal előirányoztatik; ennek ellenében a fedezet 5.464.000 frt, a fedezetlen szükséglet tehát mintegy 136.000 frttal jelentkezik. A tanács tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítá az előirányzatot. A tanügyre rendes és rendkívüli szükséglet fejében mintegy 1 és fél millió van fölveve.

**A nemzeti bank** ismét három hónapra meghosszabbította a pesti piac számára 6 millió frtban megállapított rendkívüli dotatit.

**A Gschwindt-féle szeszgyári társaság** igazgatótanácsának közlelbbi ülésében híre szerint elhatározott, hogy a közgyűlés előtt 20 frt osztalék kifizetése fog javasoltatni. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy a Ganz-féle társaság közgyűlését Somssich Pál elnök máris egybehívta. A valószínű osztalékot ez utóbbi intézetnél már említettük.

**Az osztrák vasutakra** vonatkozólag új fölügyeleti törvényt dolgozott ki az osztrák kereskedelmi miniszter, mely a) általános, b) vasuti, rendőri, c) az állami fölügyelet gyakorlásáról szóló részre oszlik. Nálunk is elkölne már egy ily általános vasuti törvény, melynek hiányát oly rég és oly élénken érzi egy a kereskedőközönség, mint magok a vaspályák is.

**Faragó Ödön** chinai vámhivatalnok és a m. keresk. kamara képviselője, Hiogo városból (Japán) Hagart és társa kereskedelmi cégétől azt az ajánlatot kapta, hogy nevezett cég azon esetben, ha a magy. keresk. kamara Japánnal és Chinával tizletet nyitni szándékozik, magyarországi árucikkokat Japánban és Chinában elárusítani és viszont magyar keresk. cégek föllívására a kínai japáni és chinai kézműveket illető helyre elszállítani késznek nyilatkozott. Az említett cég — Faragó föllívása folytán — mutatóvnyokkal gyűjt Japánnak föbb bevételi és kiviteli cikkeiből — melyeket az értéket illető részletekkel együtt — a magy. keresk. kamarának legközelebb megküldeni fog. Faragó ez ajánlatot a keresk. miniszterhez terjesztette föl, ki azt a kereskedelmi kamarával közölte.

**A tiszaí vasúttársaság** tegnap igazgatótanácsai ülésében az osztalék 7 frtra, s így egy részvény jövedelme 18 frt, vagyis 8 1/2%-re határozottat. A közgyűlés april 18. tartatik.

**A franko-magyar bank** mérlege végül elkészült. Az összes forgalom 18.513.020 frt 46 kr., s a veszteség — már tudniillik a mennyi be van vallya — 2.491.709 frt 56 kr. függőben levő üzleteinél következőleg van érdekelve; Károlyvárosi fiunei pályáépítés 1.115.709 frt 52 kr. magyar északnyugati vasut konsortium 263.381 frt 28 kr.; határvidéki erdő üzlet 1.368.487 frt 93 kr.; sugárút-építési vállalat 1.241.018 frt 45 kr.; győr-soproni építés 318.437 frt 03 kr.; romániai dohányüzlet 1.424.452 frt 97 kr. Feltűnő, hogy az értékekben való kezesség csak 610.016 frt 6., kirra van téve, holott e bank tárczájában sok desperált papír pihent.

**A fővárosi iparosok köre** a személyes hitelegyletek reformja ügyében következő ohajait fejezte ki több gyűlés és beható tárgyalás után: „1. hogy a hitelegylet és a bank közötti szerződési viszony létesíttessék; 2. hogy minimal dotatio állapíttassék meg, melyet a bank a hitelegyletnek minden körülmények között egészben rendelkezésre bocsátani tartozzék; 3. hogy a hitelegyletek tagjait névsorát és a részükre megszavazott hitelösszegek kimutatását egymással kölcsönösen kicseréljék; 4. hogy a hitelegyletek vezénylete ugyan állandó bizottságra ruháztassék, melynek tagjai azok sorából választandók, kik a koronkint megszavazott hitelmaximumnak legalább 20%-át bírják, — hogy új tagok fölvetése azonban az összes hitelrészek sorából kisorsolás után behivandó tagok hozzájárulásával eszközöltessék; 5. hogy a bank igazgatóságának az engedélyezett hitelek tekintetében a föllívizsgálati jog föntartassék; 6. hogy a hiteltulajdonos a neki megszavazott teljes hitelt rendszerint csak 50% törlesztése után vehesse ismét igénybe: a bizottság azonban a körülményekhez képest kisebb részletek törlesztése után is engedélyezhesse a teljes hitel használatát; 7. hogy a törlesztési részletek három-négy havonkint az eredeti váltóösszeg után számítanló 10%-ot meg nem haladó részletekben fizetethessenek.”

**Az orsz. magyar gazdasági egyesület közgazdasági szakosztálya** gr. Lónyay Menyhért elnöke alatt a szám és keresk. szerződés következő módosításokat ajánlotta: 1. A konzulatusok számára keresked. ügyekben adandó minden utasítás egyuttal mindkét keresk. miniszteriumnak megküldendő. 2. A konzulatusok személyzete a keresk. miniszterek által ajánlott egyének közül nevezendő ki. E kinevezésnél figyelembe veendő, hogy mindenik konzulatusnál a magyar nyelvet értő s a magyar keresk. viszonyokat ismerő oly egyének is legyenek és pedig ne csak alsóbb állomásokban, hanem a méltányosság aránya szerint a felsőbb vezető állomásokban, különösen a Magyarországgal szorosabb kapcsolatban álló keleti tartományokban. 3. A konzulatusok időszaki keresk. jelentései beérkezésük után azonnal közlendők mindkét keresk. miniszteriumnál. A keresk. és vámügyre vonatkozó statisztikai adatok a két keresk. miniszterium között minden hónapról legfőljebb a következő hónap alatt kicserélendők. A sör és czukor adóra nézve a szakosztály azon nézetét fejezi ki, hogy azok kezelésénél nagyobb súly fektetendő a magyar érdekre, s hogy Magyarországon a czukoradó ne a répára, hanem a czukorra vetessék ki. A szeszadóra nézve a szakosztály csak azon ohaját fejezi ki, hogy a két fél miniszteriumai között oly megállapodások jöjjenek létre, melyek a magyar szesziparnak hátrányára ne legyenek. A sőjvedéket illetőleg a szakosztály mellőzi a jelentésnek egy erre vonatkozó konkrét javaslatát, s csak azt mondja ki, hogy a miniszterium iparkodjék a másik fél miniszteriumával odahatni, miszerint mezőgazdasági szempontból a ső ára mérsékeltessek. A vámtételeket illetőleg a szakosztály azokat lehetőleg szabadelvűen kívánja megállapíttatni, különösen a gazdasági gépek mennél csekélyebb vámmal terhelendők. A borkivétel érdekében is szót emelt a szakosztály.

**A budapesti gabna és értéktőzsdéről** márczius 9. A gabnaüzlet a vevők tartózkodása folytán lanyha volt. A tőzsdén szilárd hangulat volt, mely azonban később lanyhult, eladattak m. hitel 153.25, anglo 34.50—34, takaré- és hitel 61.50—61.13-on, földhitel 61.50—60.25 munic. 34—33, pesti kézműves 350—355 záratott; vasuti kölcsön 96.25, franco-magy. 46, hazai központi 83.75, pest közuti 343-on fiztetettek. Valuták szilárdak. 20 freos arany 8.88, cs. arany 5.27, tallér 1.65.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

### A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 9-én.

Gabona-árak.		Vámmászánktint		Részvények.		Adva		Tartva		Magy. vasuti köles (120 frt ez.)		Adva	Tartva
Hang.	font	frt	frt	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva		
Buza, bányási ó v. uj	83	7.80	7.95	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	990	1000	500	Első magyar serfözde	412	415	96.25	96.75
" " " "	85	8.05	8.10	200	Haza	—	—	200	Serfészizalé	160	165	144	144.50
" " " "	87	—	—	300	Pannonia	390	395	200	Athenaem	246	248	—	—
tiszav.	83	7.95	8.05	100	Pesti bizt.	63	64	500	Pesti könyvnyomda	630	650	240.75	241
" " " "	85	8.15	8.25	200	Hunnia	86	90	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	630	650	865	875
" " " "	87	—	—	300	Unió	195	200	500	Ganz-féle vasöntöde	630	650	40.25	40.50
pestm.	83	7.85	7.95	200	Pesti közuti vaspálya	342	343	200	Gschwind-féle szeszgyár	6.50	7	969	971
" " " "	85	8.10	8.20	200	Budai	105	115	200	Börgyár	234	236	536	538
" " " "	87	—	—	200	Budai hegyipálya	55	60	200	Gyapjumsoda	85	86	203.50	204
fehért.	83	8.05	8.15	80	Municipális hitelintézet	33.50	33.75	100	Sálgó-tarjani kőszénbánya	103	104	203.50	204
" " " "	85	8.25	8.30	85	Angol-magyar bank	33.50	33.75	200	Schlick-féle vasöntöde	165	167	203.50	204
" " " "	87	—	—	160	Magyar általános hitelbank	153.50	154	200	Sósuti kőbánya	116	118	203.50	204
báeskal	83	—	—	200	Franco-magyar bank	46	46.50	500	Első magyar szeszfinomító	170	175	157	157.05
" " " "	85	—	—	100	Magyar általános földhitel-társ.	60.50	61	200	Alagut	80	82	212	212.50
" " " "	87	—	—	70	Pesti egyleti bank	40.50	41	—	—	—	—	160	163
" " " "	85	—	—	50	Takarék- és hitelegylet	61	61.25	—	—	—	—	94.25	94.50
" " " "	87	—	—	50	Buda-ó-budai népbank	34	34.50	—	—	—	—	85	85.25
Rozs . . . . . 80 fnt után	Hang.	frt	frt	100	Iparbank	54	55	—	—	—	—	85	85.25
Arpa, maláta . 72 " "	hangh.	5.60	5.65	100	Budai kereskedelmi és iparbank	170	175	—	—	—	—	90.40	90.50
" " " " . . . . . 72 " "	"	4.40	4.70	200	Budai kereskedelmi bank	745	750	—	—	—	—	84.50	85
" " " " . . . . . 73 " "	"	3.95	4.15	500	Pesti kereskedelmi bank	380	385	—	—	—	—	91.25	91.70
Zab . . . . . 60 " "	"	2.25	2.25	200	Pesti iparbank	67	68	100	Lánézshid	84	84.50	83	84
Tengeri, bányási, mérője	"	4.75	4.80	200	Budapesti kézművesbank	46	47	150	Budapesti malom 6%	174	176	83	83.25
" " " " . . . . . 83 " "	"	4.70	4.75	50	Hivatalnok hitelegylet. I. em.	—	—	—	—	—	—	137	138
Köles . . . . . 83 " "	"	—	—	80	Kisbirtokos hitelintézet	83.75	84	—	—	—	—	132	132.50
Repee, fekete . 75 " "	"	—	—	100	Országos közp. takarékp. 5%	2400	2425	—	—	—	—	110	110.50
" " " " . . . . . 62 " "	"	—	—	100	Pesti hazai	180	181	—	—	—	—	69.75	70
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	100	Budapesti fővárosi	50	52	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	100	Kőbányai takarékpénztár	61.50	62	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	40	Külvárosi takarékpénztár	42	44	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	60	Szentendrei takarékpénztár	42	44	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	60	Ujpesti takarékpénztár	40	42	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	500	Arpád malom	43	45	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	500	Blumfélé	37	40	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	200	Erzsébet	290	295	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	200	Molnárak és sütők	118	120	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	500	Hengermalom	145	148	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	300	Victoria	232	233	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	100	Első budapesti	803	810	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	100	Budai gyárudvar	110	112	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	1000	Pannonia	638	640	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	—	—	21.50	22	—	—	—	—	—	—
" " " " . . . . . 83 " "	"	—	—	—	—	440	445	—	—	—	—	—	—

# A „KÖZÉPPÁRT”-ra

## Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

egész évre . . . . . 16 forint

fél évre . . . . . 8 „

negyed évre . . . . . 4 „

Egyes szám 6 krajczár.

## Hirdetmények díja:

6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr. Nyilttéri petitsor 50 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtnak a kiadóhivatalon kívül egyedül Haasenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10.sz. Prága: Graben 27.

# H I R D E T É S E K.

## HIRDETMÉNY.

**A pesti hazai első takarékpénztáregyesület évi rendes közgyűlése**

folyó évi márczius hó 21-én délután 4 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni.

**Tárgyai:**

1. Igazgatói jelentés.
2. Az 1873. évi forgalom és mérleg közzététele.
3. A tiszta jövedelemről rendelkező.
4. Az alapszabályok 10. §-a értelmében 15 választmányi tag választása.
5. Választmányi előterjesztések és azok feletti határozat.

Mely közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 3. §-a értelmében szavazati jogukat csak személyesen megjelenő oly részvényesek gyakorolhatják, kiknek részvényük a közgyűlést megelőzőleg 3 hóval nevékre iratott.

Kelt Budapesten, a választmánynak 1874. évi február 20-án tartott üléséből.

**Magyar László,**  
titkár.**Hajós József,**  
igazgató.

(Utánnomat nem díjazatik.)

## Tudósítás

# HAAS FÜLÖP ÉS FIAITÓL.

Vonatkozással azon korábbi tudósítványunkra, miszerint f. évi márczius hó 1-én új üzletünkbe költözünk és a jelenlegiben végeladást rendezendünk:

Kénytelenek vagyunk a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy új üzletünk berendezési nehézségei által akadályoztatva, az átköltözést, valamint jelenlegi üzletünkben a végeladást is csak

**f. é. márczius hó 16-án**

nyithatjuk meg.

Mely késedelem azonban alkalmat szolgáltatott arra, hogy árúczikkeit tömeges mennyiségben szállíthatattuk ide, s így nemcsak fényesen berendezendő új üzletünket a legválogatottabb árúczikkkel gazdagon láthatjuk el, hanem a végeladásra szánt czikkeinket is nagy választékban állíthatjuk ki.

Rendkívüli olcsó áraink és solid kiszolgáltatás tekintetéből, a t. cz. közönségnek számos látogatását remélve, mely tisztelettel ajánlkozunk

**Haas Fülöp és fiai.**

Egy kétjratu  
**dara-malom**

teljesen vas és a legjobb szerkezettel, minden hozzátartozandó tisztítási, daráló és tisztító-készülékkel együtt igen jutányosan eladó

**BERNHARD ERNŐ-nél,**  
Chemnitzben, (Szászország)